

T.B.M.M.
DEMOKRATİK TOPLUM PARTİSİ
Grup Başkanlığı

DTP

Sayı : 2/

Tarih: 09.10.2007

2/27

882-2404

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türk Ceza Kanunu'nda değişiklik yapılmasına ilişkin kanun teklifi gerekçesiyle ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımızla arz ederiz. 09.10.2007

Hasip KAPLAN
Şırnak Milletvekili

Ek:

GENEL GEREKÇE

Türk Ceza Kanunu'nun, yürürlüğe girdiği 1 Haziran 2005 tarihinden bu yana, birçok maddesi tartışma konusu olmuştur. Bunların içinde, eski Türk Ceza Kanunu'nun 159. maddesinde düzenlenen Türklüğü, Cumhuriyeti, Anayasal kurum ve kuruluşları tahkir olarak tanımlanan suç en başta yer almaktadır. 1 Haziran 2005 tarihinde yürürlüğe giren Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesinde hemen hemen önceki kanun ile aynı şekilde düzenlenen bu suç tipine ilişkin tarihsel gelişim incelendiğinde şöyle bir tablo ile karşılaşmıştır.

Bu maddede düzenlenen suç ile korunmak istenen hukuki değer, maddede belirtilen anayasal kuruluşların prestijleri ve saygınlıklarıdır. Günümüzde insan hak ve özgürlüklerinin temeli sayılan ifade özgürlüğü ile bu suç tipi arasında çok ince bir çizgi olması ve yasayı yorumlayan, uygulayan kimsenin sübjektif algı ve değerlendirmesine göre aynı nitelikteki görüş açıklamalarının bazen ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilip, bazen tahkir kapsamında görülebilmesi, farklı uygulamalara neden olmuştur.

Ceza hukuku öğretisinde de yoğun bir şekilde tartışılan ve birçok hukukçu tarafından "suçta kanunilik" ilkesine uygun olmadığı söylenen bu suç tipinin toplumsal bir ihtiyacı karşılayıp karşılamadığı da tartışma konusu olmuştur.

301. maddede düzenlenen suçun genellikle basın-yayın aracılığıyla işlenen bir suç olduğu kuşkusuzdur. Bu nedenle, çoğunlukla eleştiri amacıyla yazılan ya da söylenen ve demokratik bir toplumda ifade özgürlüğü çerçevesinde değerlendirilmesi ve kabul edilmesi gereken görüşler nedeniyle, mahkemelerden farklı kararlar çıkması toplumsal barışı bozucu sonuçlara yol açmıştır.

1986-2006 yılları arasındaki adli istatistikler incelendiğinde görüleceği üzere, ülkemizde Cumhuriyet Savcılıkları tarafından açılan ceza davalarının on binde biri ile on binde ikisini oluşturan bu suç tipinin Türk Ceza Kanunu'nda yer almasının, artık bir yararının kalmadığı anlaşılmaktadır.

Öte yandan, bu suç tipini ihlal ettiği iddiasıyla yargılanan kimselerin, yöneltilen suçlama nedeniyle henüz yargılama aşamasında, toplumun bazı kesimlerinin kabul edilemez tepkilerine hedef olduğu; maddenin, çağdaş ve demokratik bir toplumda kabul edilemez linç kalkışmaları için zemin hazırladığı görülmüştür.

Hatta, hukukçular tarafından tartışılmakta olan bir yargı kararı nedeniyle, bu suçtan mahkum olan Ermeni kökenli Hrant Dink adlı vatandaşımız, bazı kesimlerce ülkemizdeki barış ve huzurun bozulması amacına hizmet eden haksız kışkırtmalar nedeniyle öldürülmüştür. Yargı kararının sonucunda verilen cezayı, işlendiğini düşündüğü suçun karşılığı olarak görmeyen bazı kimseler, kendi ceza adalet anlayışlarıyla cinayet işlemekte, insanlara kıymaktadır. Bu zeminin yaratılmasında, keyfi uygulama ve yoruma uygun maddenin de payının olduğu sosyolojik ve toplumsal bir gerçekliktir.

Bu maddeye ilişkin yargı kararlarında genellikle oybirliği ile bir karar verilemediği, konunun uzmanı hukukçular arasında müşterek bir kanaate varılamadığı, açılan davaların çoğunluğunun beraatle sonuçlanmasına karşın, sırf dava açılmış olmasının bile bu suçtan yargılanmakta olan kimsenin toplumun bir kesiminin nezdinde suçlu sayılması için yeterli sayıldığı, herkesin kesin hükümle mahkum oluncaya kadar suçsuz olduğu yönündeki evrensel ve anayasal ilkeye aykırı sonuçların ortaya çıktığı görmezden gelinemez bir şekilde yaşanmaktadır.

Nitekim, bu maddeden verilen mahkumiyet kararlarının, ülkemizin de taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 10. maddesindeki ifade özgürlüğüne aykırılığı nedeniyle Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından ifade özgürlüğünü ihlal eden bir ülke olarak tazminat ödemeleriyle de karşı karşıya kaldığımız bilinmektedir.

Toplumun farklı düşünce ve inanıştaki kesimleri arasında düşmanlıkların önlenmesi, bu düşmanlıkların kışkırtılmasının yasaklanması, farklı din, dil, ırk, etnik kökenden insanların, bu kimlikleri nedeniyle aşağılanması elbette ceza kanunuyla korunması gereken bir değerdir.

Türk Ceza Kanunu'nun 216. maddesi bu değeri korumaktadır. Ancak, 301. maddede düzenlenen suça ilişkin uygulama göstermiştir ki, madde "kanunilik" ilkesine uygun olmayıp, geniş bir takdir ve değerlendirme olanağı sağlamaktadır. Bu durum, ülkemiz insanlarının en geniş şekilde kullanmaya değer olduğu ifade özgürlüğü hakkını tehdit etmektedir.

Yukarıda da belirtildiği gibi, son yirmi yıllık adli istatistiklere göre, bu maddeden açılan ceza davası sayısı toplam ceza davalarının on binde ikisi kadardır; bir yılda 200-300 adettir. Bu davaların büyük çoğunluğunun, gazeteci ve yazarlar ile siyasi kişiliklerin görüş ve düşüncelerini ifade etmeleri nedeniyle açıldığı da bir gerçektir.

Bu nedenle, toplumun çoğunluğunun benimsememesi, hatta öfkelenmesi ve kızması, tepki duyması pahasına da olsa, ifade özgürlüğünün korunması esas alınmalıdır.

Belirtilen nedenle, Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesi ile korunmak istenen hukuki değerin ceza kanunlarıyla korunması, toplumsal barışa ve adalete hizmet etmek yerine, tersine, daha önemli ve büyük sorunlara neden olmakta, toplumsal barışı bozucu sonuçlara yol açmaktadır. Kaldı ki, maddede sayılan anayasal kurumlara yönelik eleştiri sınırlarını aşar nitelikteki görüş açıklamaları nedeniyle özel hukuk kapsamındaki hukuki sorumluluk devam etmektedir. Nitekim, bugün dünyadaki gelişme bu türden eylemlerin suç olmaktan, ceza kanunu alanından çıkarılıp; tazminat sorumluluğu kapsamına, özel hukukun alanına sokulması yönündedir. Kanun teklifiyle çağdaş gelişmelere uygun olarak, özgürlüklerin temeli olan ifade özgürlüğü daha da güvence altına alınmış olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1. Maddeyle, uygulamada, ifade özgürlüğü açısından kabul edilemez sonuçlar yaratan ve toplumsal barışı tehdit eden olaylara zemin hazırlayan Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesi yürürlükten kaldırılarak, ifade özgürlüğünün güvence altına alınması ve toplumsal barışın sağlanması amaçlanmaktadır.

MADDE 2. Yürürlük maddesidir.

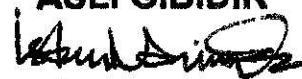
MADDE 3. Yürütme maddesidir.

TÜRK CEZA KANUNU'NDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1. Türk Ceza Kanunu'nun 301. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 2. Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. Bu kanun hükümlerin Bakanlar Kurulu yürütür.

ASLI GİBİDİR

Dr. İrfan NEZİROĞLU
Kanunlar ve Kararlar Müdürü